

**แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอน
ศึกษาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

**A Student Quality Development Operational Plan in Creative Production
for Hongsonsuksa School Under the Royal Patronage of Her Royal Highness
Princess Bejaratana, Mae Hong Son Province**

นิพนธ์ หมูทอง (Nipon Moothong)^{*}

มนต์นภัส มโนการณ (Monnapat Manokarn)^{**}

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ 3) เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศึกษาโดยใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 19 คน ใช้ระเบียบวาระการประชุมเป็นเครื่องมือ 2) การศึกษาวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ จำนวน 3 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา 3) การจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครู จำนวน 19 คน ใช้ระเบียบวาระการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า

1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความสามารถผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปเผยแพร่ในระดับจังหวัดและภาคได้ ปัญหา ได้แก่ ความหลากหลายของผลงาน ความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และการสนับสนุนให้นำเสนอในระดับชาติหรือนานาชาติน้อย 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน โรงเรียนจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมบังคับ

^{*} นักศึกษาระดับปริญญาโทตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Graduate student of the Requirements for the Master of Education degree in Educational Administration Chiangmai University

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ Advisor: Lect. Dr. Monnapat Manokarn

ปัญหา ได้แก่ หลักสูตรไม่ครบระดับชั้น การนิเทศกำกับติดตามมีน้อย การผลิตหรือใช้หนังสือ การจัดให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกมีน้อย 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ได้แก่ นโยบายการทำงานในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานชัดเจน ปัญหา ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ โครงการและกิจกรรมมีน้อย การประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน การสร้างภาคีเครือข่าย และการจัดแหล่งเรียนรู้มีน้อย

2) วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า 1) ด้านผู้เรียน จัดประกวดผลงานความคิดสร้างสรรค์ มอบรางวัลให้แก่ผู้เรียน 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ศึกษาหลักสูตรและเทคนิคการสอนจากเครือข่าย ทำแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒนาหลักสูตร จัดสรรทรัพยากร 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ กำหนดแผนการดำเนินการ ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน พัฒนาบุคลากร ความร่วมมือจากองค์กรภายนอก สนับสนุนการประกวดและนำเสนอผลงานในระดับต่าง ๆ

3) แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา ตราสัญลักษณ์โรงเรียน สถานที่ตั้ง ข้อมูลอาคารสถานที่ ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลงานดีเด่นในรอบปี ส่วนที่ 2 ทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ระดับแผนงาน การกำหนดโครงการ/กิจกรรม รายละเอียดโครงการกิจกรรมและประมาณการงบประมาณ และรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม

คำสำคัญ : แผนการดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

Abstract

This independent study had three objectives 1) to study the working conditions and problems in the development of the learners' quality of in creative production of the school of Hongsonsuxsa school, 2) to examine the practices of developing the learners' quality of the schools with excellent performance in creative production, 3) to create a operational plan to develop the learners' quality in the creative production of Hongsonsuxsa school under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Bejaratana, Mae Hong Son province. The three-step A-I-C process conducted which involved 1) the study of the conditions and problems in the development of the learners' quality in creative production. The target group consisted of 19 administrators and teachers. The agenda was used as a tool: 2) the study of practices to improve the learners' quality in the schools with excellent performance in creative production. The target group included 3 qualified educational directors of the schools. The interview was the data collection instrument: 3) the creation of a plan to develop the learners' quality in creative production.

The target group employed with 19 executives and teachers and used the workshop agenda as instrument with the content analysis.

The results showed that:

1) The working conditions in developing the quality of learners in creative production were 3 aspects: 1) Learners aspect, they have the knowledge, understanding, awareness and creativity for production which could be proposed and publicized at the provincial and religion sectors. The operational problems included a variety of productions, local relevance and support to submit the presentation at the national level, 2) the aspect of curriculum and instruction, the school organized the learning content for self – study as the additional courses and compulsory activities. The problems found were: curriculum, self- study curriculum was not completed in all levels, it had less of supervision, monitoring and following up, it also had less self- study books, student management, limited outside learning resources, 3) the aspect of administration with quality system, operational condition was that the school had a policy of implementing the program in the annual work plan, and had a clear work appointment. The problems were that the school did not set a clear vision, had few projects and activities involved, seminar, study visit, networking party creation, and the arrangement of learning resources were less.

2) The practical approach to quality development of learners with excellent performance in creative production, it was found that: 1) learners aspect, the students had creative production contests, and they were awarded: 2) the aspect of curriculum and instruction, the curriculum and teaching techniques of the schools in the network had been studied, the curriculum provided guidelines for learning activities, curriculum development, resource allocation to internal and external learning resources appropriately; 3) the aspect of administration with quality system, the schools set clear action plan, used technology to support administration, knowledge development, personnel development with the cooperation of external organizations including the support of contest and presentations on the national and international stage.

3) The operational plan to develop the learners' quality in creative production consisted of 2 parts: Part 1: Introduction includes general information, history of school, logo, location information, building, budget information, overall community information, learning center, local wisdom, outstanding performance in the year, Part 2: The direction of quality development for creative learners includes vision, mission, planning strategy, projects, project and activity details, and estimating budget, and project details.

Keywords: operational plan, develop the learners' quality, creative production

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติสาระเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรคสาม ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวดที่ 1 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หมวดที่ 4 มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมผู้สอนให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คุณภาพของการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 บุคคลที่มีศักยภาพในด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร จะทำให้ประเทศพัฒนาได้ ดังนั้นการจัดการศึกษา จึงต้องปรับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและเป็นสากลมากขึ้น เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมในความเปลี่ยนแปลงนั้น (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558)

สถานศึกษามาตรฐานสากล (World class standard school) เป็นการพัฒนาโรงเรียนชั้นนำให้มีมาตรฐานเทียบเคียงสากล เป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ ตามที่โรงเรียนทุกแห่งจะต้องดำเนินการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาโดย สมศ. ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล หลักสูตรและการสอนมุ่งสู่สากล บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ สามารถสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ทันทต่อสภาพการณ์โลกปัจจุบัน (วรพงษ์ เถาว์ขาลี, 2557) สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนั้นต้องพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) สื่อสารสองภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) โดยจัดการเรียนการสอนในสาระที่สำคัญได้แก่ รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) ในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแนวทางที่สถานศึกษากำหนด ให้สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งอาจแตกต่างกันใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์, 2556) ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายความสำเร็จที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น

โรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่เลขที่ 1/17 ถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 มีผู้บริหารจำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 110 คน ผู้เรียน จำนวน 1,627 คน เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพสถานศึกษามาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา รุ่นที่ 1 ในปี พ.ศ. 2557 แต่ักพบปัญหาและจุดที่ควรปรับปรุงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินรางวัลคุณภาพระดับองค์กร (School Quality Award: SCQA) พบว่า ต้องปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสำคัญของสถานศึกษามาตรฐานสากล นั่นคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์และการผลิตผลงานที่เป็นนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. 2558) สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบสาม จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก แต่เมื่อพิจารณาแล้วนั้น โรงเรียนได้รับการประเมินระดับคุณภาพที่ต่ำกว่าระดับดี ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้ และมีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรพัฒนาคุณภาพทางการเรียนของผู้เรียน ทำให้โรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จำเป็นต้องพัฒนาระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ตอบสนองโครงการสถานศึกษามาตรฐานสากลด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์และการให้ความสำคัญกับกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรโดยนำเอาผลการประเมินองค์กรมาพิจารณาร่วมกันผ่านกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งเพื่อกำหนดทางเลือกหนึ่ง หรือแนวทางการดำเนินงานร่วมกันให้สอดคล้องกับสภาพที่คาดหวังและสอดคล้องกับศักยภาพในปัจจุบันขององค์กร แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นผลลัพธ์ของการแสวงหาแนวทางในการใช้ความสามารถขององค์กรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อที่องค์กรจะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (บุญส่ง ลัดสืบ, 2553)

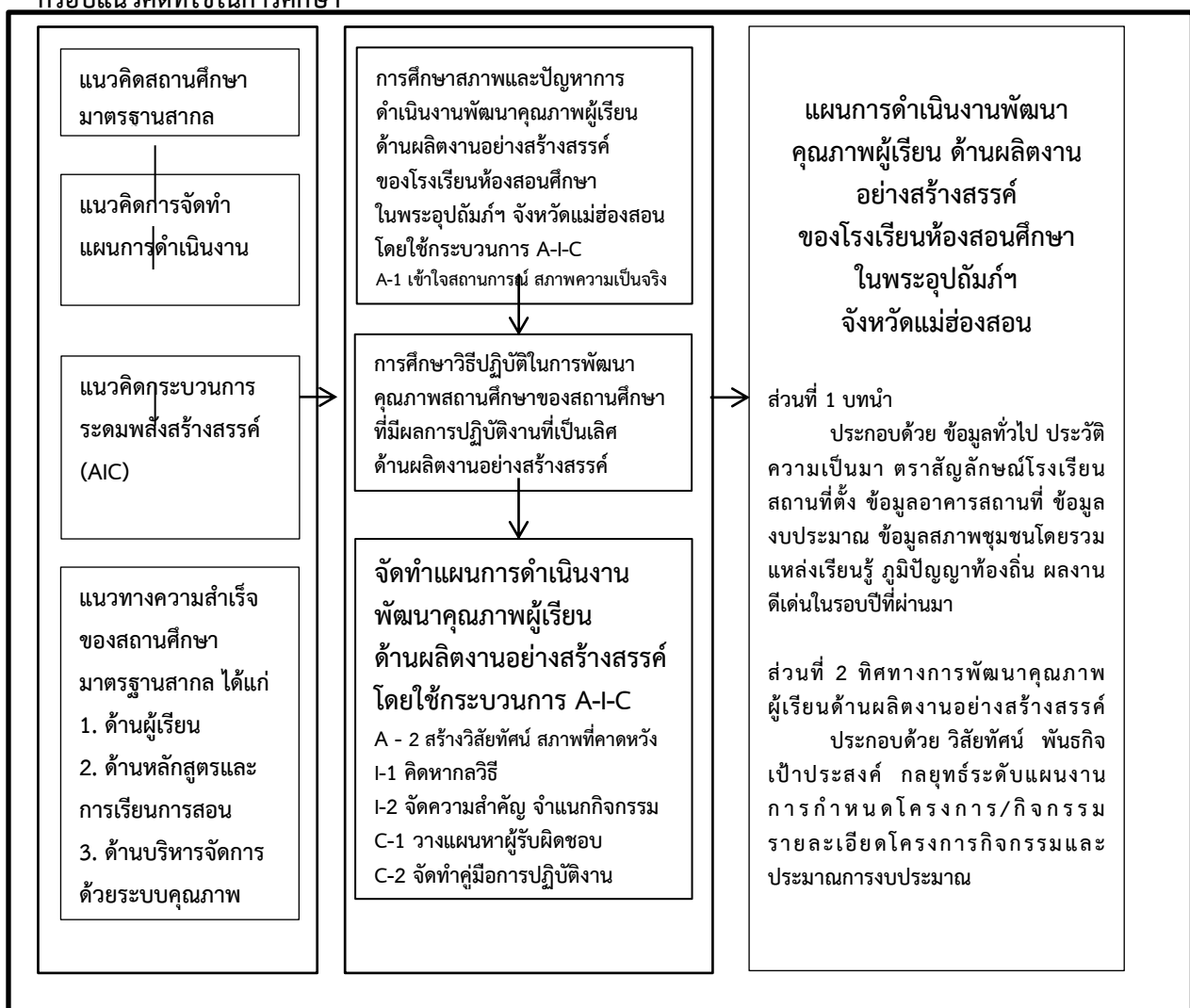
กระบวนการที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในแผนการดำเนินงานของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control: AIC) อันเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระดมความคิดวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาาร่วมกัน (สุนิรัตน์ ยั่งยืนและคณะ, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้ศึกษาจึงสนใจจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษาในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวทางความสำเร็จของการดำเนินงานสถานศึกษามาตรฐานสากล อันประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์
3. เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทตอนที่ 5 การจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือบุคลากร

ที่ได้รับมอบหมาย หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะทำงานโครงการสถานศึกษามาตรฐานสากล รวมทั้งหมด 19 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงจำนวน 3 คน ในสถานศึกษาจำนวน 3 สถานศึกษา โดยกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการสถานศึกษามาตรฐานสากล สถานศึกษาผ่านการประเมินรางวัลคุณภาพโรงเรียน หรือ การประเมินรางวัลคุณภาพระดับองค์กร โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์จากรางวัลหรือผลงานการประกวด หรือการนำเสนอผลงาน ในระดับภาคขึ้นไป

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้กลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับขั้นตอนการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1. ระเบียบวาระการประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ในขั้น A-1 เข้าใจสถานการณ์สภาพความเป็นจริง โดยให้ที่ประชุมเขียนสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ลงในกระดาษ จากนั้นนำมารวมกัน แล้วแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ตามด้านที่ศึกษา ให้แต่ละกลุ่มสรุปความคิดเห็นนำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาร่วมกัน

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสถานศึกษามาตรฐานสากลที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ผู้ศึกษาจัดทำแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ขอบหนังสือจากประธานคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท ประจำวิชาเอกการบริหารการศึกษา ส่งถึงกลุ่มเป้าหมาย นัดหมายวันเวลา และสถานที่ จากนั้นดำเนินการศึกษาวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และสัมภาษณ์ รวมถึงจัดบันทึกรวบรวมข้อมูล

3. ระเบียบวาระการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) มีวิธีการตามขั้นกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 ขั้น A-2 สร้างวิสัยทัศน์ สภาพที่คาดหวังในอนาคต ที่ประชุมรับทราบสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์แล้ว ผู้ศึกษาอธิบายถึงความสำคัญของการจัดทำแผนการดำเนินงาน หลังจากนั้นให้ที่ประชุม ร่วมกันพิจารณาเป็นมติที่ประชุมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ระดับแผนงาน

3.2 ขั้น I - 1 คิดโครงการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษานำผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหา การศึกษาวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ แจ้งให้ที่ประชุมทราบ หลังจากนั้น ให้ที่ประชุมร่วมกันคิดโครงการให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และวิธีปฏิบัติที่ศึกษามา

3.3 ขั้น I - 2 จัดลำดับความสำคัญของโครงการ ที่ประชุมพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรม แล้วสรุปเป็นมติที่ประชุม

3.4 ขั้น C - 1 แบ่งกลุ่มรับผิดชอบ ที่ประชุมพิจารณากำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ โดยกำหนดตามความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำงานด้านนั้น ๆ รวมถึงออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

3.5 ขั้น C - 2 ตกลงรายละเอียดในการดำเนินงาน ผู้ศึกษาแบ่งที่ประชุมออกเป็น 2 กลุ่มร่วมกันระดมความคิดในการวางแผน การกำหนดรายละเอียดโครงการกิจกรรมและประมาณการงบประมาณ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมมาวิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการศึกษา เป็นรายงานการประชุมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

3.6 ผู้ศึกษาจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบสมบูรณ์ ประกอบด้วย

3.6.1 ส่วนที่ 1 บทนำ สรุปข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา ตราสัญลักษณ์โรงเรียน ข้อมูลอาคารสถานที่ ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลงานดีเด่นในรอบปีที่ผ่านมา

3.6.2 ส่วนที่ 2 ทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ระดับแผนงาน โครงการและกิจกรรม

ผลการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า 1) ด้านผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความสามารถผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปเสนอและเผยแพร่ในระดับจังหวัดและระดับภาคได้ ปัญหาดำเนินงาน ได้แก่ ความหลากหลายของผลงาน ความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และการสนับสนุนให้ส่งผลงานนำเสนอในระดับชาติ หรือนานาชาติน้อย 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มีสภาพดำเนินงานได้แก่ โรงเรียนจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมบังคับ ปัญหาที่พบ ได้แก่ หลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ครบระดับชั้น การนิเทศ กำกับติดตามมีน้อย การผลิตหรือใช้หนังสือประกอบรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองน้อย การจัดให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกมามีน้อย 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ สภาพการดำเนินงาน ได้แก่ โรงเรียนมีนโยบายการดำเนินโครงการในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานชัดเจน ปัญหาดำเนินงาน ได้แก่ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีน้อย การประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน การสร้างภาคีเครือข่าย และการจัดแหล่งเรียนรู้มีน้อย

2. วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า 1) ด้านผู้เรียน มีการจัดประกวดผลงานความคิดสร้างสรรค์ มอบรางวัลให้แก่ผู้เรียน 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการศึกษาหลักสูตรและเทคนิคการสอนจากโรงเรียนในเครือข่าย จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตร จัดสรรทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกให้เหมาะสม 3) ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ สถานศึกษากำหนดแผนการดำเนินการที่ชัดเจน ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน การบริหารจัดการ พัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร ด้วยความร่วมมือจากองค์กรภายนอก รวมทั้งสนับสนุนการประกวดและนำเสนอผลงานในเวทีระดับชาติและระดับนานาชาติ

3. แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา ตราสัญลักษณ์โรงเรียน สถานที่ตั้ง ข้อมูลอาคารสถานที่ ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลงานดีเด่นในรอบปี ส่วนที่ 2 ทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ระดับแผนงาน การกำหนดโครงการ/กิจกรรม รายละเอียดโครงการกิจกรรมและประมาณการงบประมาณ และรายละเอียดโครงการ/กิจกรรม

อภิปรายผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความสามารถผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปเสนอและเผยแพร่ในระดับจังหวัด และระดับภาคได้ โรงเรียนจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมบังคับ โรงเรียนมีนโยบายการดำเนินโครงการในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานชัดเจน ตามโครงการสถานศึกษามาตรฐานสากล ที่เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษายกระดับเทียบเท่ากับมาตรฐานของสากล ด้วยการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการศึกษา ให้มีความพร้อมในการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติสาระเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรคสาม ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวดที่ 1 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หมวดที่ 4 มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมผู้สอนให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

ปัญหาที่พบในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ ความหลากหลายของผลงาน ความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และการสนับสนุนให้ส่งผลงานนำเสนอในระดับชาติ หรือนานาชาติ มีน้อย นอกจากนี้โรงเรียนยังมีหลักสูตรรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ครบระดับชั้น การนิเทศกำกับติดตามมีน้อย การผลิตหรือใช้หนังสือประกอบรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จัดให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกมีน้อย โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีน้อย การประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน การสร้างภาคีเครือข่าย และการจัดแหล่งเรียนรู้มีน้อย สอดคล้องกับ วจิพร แก้วหล้า (2558) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ปัญหาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ รองลงมา คือ คุณลักษณะผู้เรียน และ ข้อที่น้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการปฏิรูปการศึกษา นโยบายเรียนฟรี 15 ปี มีการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จากการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ครูมีปัญหาต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสาระท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ

วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า ด้านผู้เรียน มีการจัดประกวดผลงานความคิดสร้างสรรค์ มอบรางวัลให้แก่ผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการศึกษาหลักสูตรและเทคนิคการสอนจากโรงเรียนในเครือข่าย จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตร จัดสรรทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกให้เหมาะสม ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ สถานศึกษา กำหนดแผนการดำเนินการที่ชัดเจน ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน การบริหารจัดการ พัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร ด้วยความร่วมมือจากองค์กรภายนอก รวมทั้งสนับสนุนการประกวดและนำเสนอผลงานในเวทีระดับชาติ และระดับนานาชาติ สอดคล้องกับ จินดา พลีรักษ์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความตรงตามเนื้อหาโครงสร้างและหลักวิชามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ตากระบวนการพัฒนา 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดประชุม ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร

สู่มาตรฐานสากลให้แก่บุคลากร จัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการพัฒนาครู สร้างให้ครูทุกคนต้องเกิดความตระหนัก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด วิธีการในการปฏิรูปการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลอย่างลึกซึ้ง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูให้สามารถใช้อังกฤษในการสื่อสารได้ สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ของโรงเรียนห้องสอนศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารและคณะครู ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ระดับแผนงาน รวมถึงโครงการ/กิจกรรมตามแนวทางการสำเร็จของการดำเนินการโครงการสถานศึกษามาตรฐานสากลซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ จนกระทั่งได้แผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์ อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษามาตรฐานสากล โดยใช้กระบวนการ AIC เป็นกรอบในการจัดทำแผนการดำเนินงานนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐานพัฒน์ ทิพย์บรรพต (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลตะพาน อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการ AIC จำนวน 40 คน ได้เพิ่มทักษะและมีเจตคติที่ดีในการวางแผนพัฒนาชุมชนโดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ได้เรียนรู้กระบวนการในการวางแผน ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกันกำหนดแนวทางการวางแผนพัฒนาและจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนพัฒนาชุมชน มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติและทักษะการวางแผนในระดับที่มาก สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานในชุมชนต่าง ๆ ควรนำกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนแต่ละแห่งเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา และการจัดทำแผนชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ปิยะดา ครองสมบัติ (2559) ได้ศึกษากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางป๋อ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถาม ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางป๋อ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบ ได้แก่ โรงเรียนมีการกำกับติดตามและนำผลการติดตามมาพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงน้อย จัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบางระดับชั้น บุคลากรและผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตค่อนข้างน้อย รวมทั้ง

เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงน้อย ผู้ศึกษาจึงจัดทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษาพอเพียง ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมตามกระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์แบบ AIC พบว่า มืองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 3 รายละเอียดแผนงานหรือโครงการ และประมาณการงบประมาณ ส่วนที่ 4 การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน และส่วนที่ 5 ภาคผนวก ส่วนผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลของการศึกษา

1.1 ด้านผู้เรียน

โรงเรียนควรเน้นการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกับผู้เรียนได้จริงเห็นผลชัดเจน ไม่ควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นนามธรรม จำนวนมากเกินไปหรือใช้งบประมาณที่ไม่เหมาะสม โดยต้องพิจารณาจากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และต้องคำนึงถึงผลที่เกิดกับคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นหลัก

1.2 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

โรงเรียนควรจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือชาติพันธุ์ในชุมชนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ชีวิตและการผลิตผลงานที่เป็นนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องวิถีชีวิตความเป็นอยู่อันกลมกลืนกัน ควรมีการประเมิน จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แล้วรายงานผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา นำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลผลิตงานอย่างสร้างสรรค์นอกจากนี้ยังควรจัดเวทีแสดง การประกวดผลงานเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีความสามารถในการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์

1.3 ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

โรงเรียนควรศึกษาและวิเคราะห์บริบท จุดเด่น จุดควรพัฒนาของตนเอง แล้วจึงพัฒนาแผนการดำเนินงาน โดยต้องเน้นให้มีส่วนร่วมมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศึกษามาตรฐานสากลในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเป็นเลิศวิชาการ ด้านสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ด้านล้ำหน้าทางความคิด หรือ ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์. (24 พฤษภาคม 2556). **การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS).**

เข้าถึงเมื่อ 19 กันยายน 2559 เข้าถึงได้จาก เรียนวิทย์ผ่านเว็บกับครูกอบวิทย์:

<https://teacherkobwit2010.wordpress.com/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง>

จินดา พลธิ์รักษ์. (2559). “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ฐานพัฒน์ ทิพย์บรรพต. (2554). “พัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลตะพาน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุญส่ง ลัดสีสม. (2553). “การดำเนินการศึกษาการจัดทำแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ปิยะดา ครองสมบัติ. (2559). “กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปางป๋อ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วชิพร แก้วหล้า. (2558). “การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37” **วารสารวิชาการ Veridian E - Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 2558, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2558) : 1104.**

วรพงษ์ เถาว์ชาลี. (2557). “ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” **วารสารวิชาการ Veridian E - Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 2557, ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2557) : 854.**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. (2558). “รายงานผลการประเมินรางวัลคุณภาพระดับองค์กร (School Quality Award: SCQA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34.” กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34: เชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 . กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). เป้าหมายและตัวชี้วัดด้านผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุนิรัตน์ ยั่งยืน และคณะ. (2556). “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของชุมชน

บ้านหัวหนอง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.” วารสารวิจัย

สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (ก.ค.-ก.ย. 2556)